

Sygn. akt I USK 213/22

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania A. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Sosnowcu
z udziałem zainteresowanego J. G.
o wysokość podstawy wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 marca 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 2502/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od skarżącej A. G. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Sosnowcu kwotę 1350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w wyrokiem z dnia 29 marca 2022 r. w sprawie sygn. akt III AUA 2052/20 oddalił apelację odwołującej się A. P. od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 17 września 2020 r., sygn. akt XI U 2449/19 oraz zasądził od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniosła odwołująca się. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i błędne zastosowanie, co skutkowało brakiem merytorycznego rozpoznania apelacji w zakresie sformułowanego zarzutu naruszenia art. 58 § 2 i 3 k.c., a w konsekwencji pozbawieniem prawa do dwuinstancyjnego postępowania i oddaleniem apelacji. Z daleko posuniętej ostrożności procesowej, na wypadek gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił powyższego zarzutu, zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 58 § 2 i 3 k.c. poprzez jego zastosowanie, co skutkowało uznaniem, że umowa o pracę z dnia 4 sierpnia 2015 r. w części ustalającej wysokość wynagrodzenia jest nieważna z uwagi na sprzeczność z zasadami współżycia, w sytuacji, gdy nie została spełniona dyspozycja w/w przepisu.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach w całości i zmianę orzeczenia poprzez uwzględnienie odwołania w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych.

Pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od odwołującej się na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała na potrzebę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o treść art. 398⁴ § 1 pkt 4 k.p.c., z uwagi na fakt, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W uzasadnieniu wniosku odwołująca się wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na uchybieniu art. 378 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 grudnia 2020 r. (II UK 342/19) stwierdził, że użyte w art. 378 § 1 k.p.c. sformułowanie, że Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę "w granicach apelacji", oznacza, iż sąd ten rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach

zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestając na materiale zebranym w pierwszej instancji (art. 381 i 382 k.p.c.), ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji, będąc ewentualnie związany oceną prawną lub uchwałą Sądu, stosuje przepisy regulujące postępowanie apelacyjne oraz, gdy brak takich przepisów, przepisy dotyczące postępowania przed sądem pierwszej instancji (art. 367 i nast. oraz art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c.), kontroluje prawidłowość postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne (np. art. 162 k.p.c.), ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (art. 378 § 1 *in fine* k.p.c.), orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania, nie wykraczając poza wniosek zawarty w apelacji i nie naruszając zakazu *reformationis in peius* (art. 378 § 1, art. 384 i 386 k.p.c.), i w końcu rozstrzyga o kosztach postępowania (art. 108 § 2 k.p.c.). W doktrynie wskazuje się ponadto, że zredukowana do minimum funkcja kasacyjna Sądu drugiej instancji jest wykładnikiem rozpoznawczego charakteru apelacji jako środka odwoławczego od wyroków sądów pierwszej instancji, w ramach którego dochodzi do zbadania w granicach zaskarżenia przez Sąd drugiej instancji nie tylko zasadności podniesionych zarzutów apelacyjnych, ale też sprawy (art. 378 § 1 k.p.c.) (tak: komentarz do art. 386 k.p.c. Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. K. Flaga-Gieruszyńska. A. Zieliński). Istotą zatem postępowania odwoławczego po wniesieniu apelacji jest rozpoznanie merytorycznie sprawy - choć w granicach apelacji. Gwarantuje to realizację konstytucyjnego prawa strony do dwuinstancyjnego postępowania sądowego.

W realiach niniejszej sprawy należy stwierdzić, że nie stanowi merytorycznej odpowiedzi na zarzut kasacyjny stwierdzenie Sądu Apelacyjnego, że dopuszczalność stosowania art. 58 § 2 i 3 k.c. w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wynika z utrwalonej linii orzeczniczej. W ocenie skarżącej Sąd powinien dokonać własnej oceny tego, czy w ustalonym stanie faktycznym zastosowanie tego przepisu jest uzasadnione, a zawarta umowa o pracę narusza zasady współżycia społecznego - uwzględniając w szczególności wyjątkowy charakter art. 58 § 2 i 3 k.c. Wobec lakonicznego ustosunkowania się Sądu Apelacyjnego do zarzutu naruszenia art. 58 § 2 i 3 k.c., ograniczającego się właściwie do zacytowania orzeczenia Sądu

Najwyższego, strona została de facto pozbawiona w tym zakresie prawa do rozpoznania jej sprawy merytorycznie przez Sąd II instancji. Wobec powyższego skarga kasacyjna jawi się jako oczywiście uzasadniona.

Pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na brak spełnienia przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. oraz zasądzenie od odwołującej się na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, w/g norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podkreślenia wymaga, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować

argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Skarżąca nie zdołała wykazać występowania w sprawie wskazanych we wniosku przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ratio legis postępowania przedsądowego wymaga, aby przedstawiając jako okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej oprócz wykazania naruszeń prawa materialnego lub procesowego stanowiącego podstawy skargi kasacyjnej skarżąca wskazała kwalifikowany ich charakter, pozwalający powołaną przez skarżącą oczywistość stwierdzić już *prima facie* bez bliższych dociekań przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej orzekającemu Sądowi Najwyższemu w szczególnej procedurze (art. 398 § 1 i 2 k.p.c. i art. 398¹⁰ k.p.c.). Taki pogląd jest wyrażany przez Sąd Najwyższy i przez doktrynę (*vide*: postanowienie Sądu Najwyższego Izby Cywilnej z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/2002).

W skardze kasacyjnej odwołującej się te wymagania nie zostały zachowane. Rację ma pozwany, że już pobieżne jej analiza wskazuje, że ma ona charakter apelacji, a nie skargi kasacyjnej. Tymczasem skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (pkt 1 postanowienia). W odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w pkt 2 sentencji postanowienia.

[SOP]

[f.n]

